

Agnostycyzm

Autor tekstu: **Barbara Stanosz**

Wnajszerszym znaczeniu jest to pogląd, iż na pewne fundamentalne pytania człowiek nie potrafi znaleźć odpowiedzi, gdyż ludzkie władze poznawcze — *rozum* i *doświadczenie* — są ograniczone i ułomne. Jednakże słowo to zostało wprowadzone do języka filozofii (przez T. H. Huxleya w połowie XIX w.) i nadal jest używane głównie w węższym znaczeniu, przy którym odnosi się do poglądu, iż kwestii istnienia *Boga* nie sposób zasadnie rozstrzygnąć.

Filozofowie, którzy żywią przekonanie, że nauka dostarcza pełnowartościowej wiedzy, przynoszącej nie tylko korzyści praktyczne, lecz także coraz lepsze rozumienie świata, nie podzielają tezy o istnieniu nieprzekraczalnych granic ludzkiego poznania. Są oni oczywiście świadomi faktu, iż nasza wiedza o świecie w żadnym stadium swego rozwoju nie będzie kompletna; nigdy nie będziemy wiedzieli wszystkiego o wszystkim, bo zmienia się zarówno świat, jak i język, w którym go opisujemy, co pozwala formułować coraz to nowe pytania. Co więcej, filozofowie ci podkreślają, że żadna teoria, prawo czy twierdzenie naukowe nigdy nie stanie się niepodważalne; nowe obserwacje mogą nas skłonić do skorygowania go lub odrzucenia. Taka jest natura całej naszej *wiedzy*. Jeśli jednak jakieś pytanie ma ustalony *sens*, to można znaleźć nań odpowiedź.

Pytanie o istnienie Boga na ogół nie ma określonego sensu, ponieważ nie ma go samo pojęcie Boga. Wyjątek stanowią mitologiczne konteksty tego pojęcia, odpowiadające ludowej lub dziecięcej wersji wiary religijnej; tak rozumiany Bóg (czy bogowie) jest jednak bytem baśniowym, którego istnienie nasza wiedza o świecie pozwala wykluczyć z taką samą pewnością, z jaką wykluczamy istnienie czarnoksiężników, dobrych wróżek i złotych rybek spełniających trzy życzenia. Wiemy więc, że nie ma takiego Boga. Natomiast teologiczne konteksty pojęcia Boga są notorycznie mętne i nie nadają mu sensu dostatecznie wyraźnego, by można było podejść poważnie do szukania odpowiedzi na pytanie o istnienie Boga. Dlatego agnostyczna odpowiedź „Nie wiem” jest również niezbyt sensowna; jedyną rozsądną odpowiedzią byłoby „Nie rozumiem pytania”.

W języku potocznym miano agnostyka nadaje się zarówno tym, którzy kwestię istnienia Boga uważają za nierozstrzygalną, jak i tym, którzy sądzą, że dotychczas nie została ona rozstrzygnięta, ale nie wykluczają, że zostanie. Dość często jednak miano to jest jedynie „odzieżą ochronną” ateisty. W społecznościach lub środowiskach, w których dominują teiści, często fanatyczni i skrajnie nietolerancyjni wobec ludzi niewierzących, otwarte przyznawanie się do *ateizmu* grozi ostracyzmem. Agnostycy traktowani są mniej wrogo, na równi z tymi, którzy tylko wątpią i jako tacy stanowią dla religii mniejsze zagrożenie niż ci, którzy ją zdecydowanie odrzucają. Dlatego wielu ateistów woli mówić o sobie, że są agnostykami. Trudno pochwalać tę oportunistyczną postawę, ale też trudno ją potępiać u osób żyjących w takich krajach jak Polska, gdzie wysokiemu urzędnikowi państwowemu wolno publicznie powiedzieć o ateizmie, iż jest „najgorszą z religii, pustoszącą umysł i serca”.

Zobacz także te strony:

[Agnostycyzm](#)

[Światopoglądy: między religią a ateizmem](#)

Barbara Stanosz

Filozof, logik, publicystka; emerytowany profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Autorka popularnych książek i podręczników do logiki oraz prac z dziedziny logicznej teorii języka. Współzałożycielka i redaktor naczelny czasopisma *Bez Dogmatu*. Tłumaczka literatury filozoficznej. Ostatnia książka: ["W cieniu Kościoła czyli demokracja po polsku"](#) (2004)

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 14-04-2004 Ostatnia zmiana: 26-08-2004)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3370>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl